

THE ASSESSMENT OF THE CATCHMENT AREA OF ŽILINA AIRPORT IN TERMS OF INBOUND TOURISM

VYHODNOTENIE SPÁDOVEJ OBLASTI LETISKA ŽILINA Z HĽADISKA AKTÍVNEHO CESTOVNÉHO RUCHU

Alžbeta Kohútová
Air Transport Department
University of Žilina
Univerzitná 8215/1
010 26 Žilina
kohutova12@stud.uniza.sk

Antonín Kazda
Air Transport Department
University of Žilina
Univerzitná 8215/1
010 26 Žilina
kazda@fpedas.uniza.sk

Abstract

The aim of the paper is to assess the catchment area of Žilina Airport in terms of inbound tourism, to consider the possibilities of its further development, and to assess potential traffic flows. The first chapter is devoted to the evaluation of current state and accessibility of the region within the realm of air travel. The second chapter describes the acquired theoretical knowledge about tourism which served as a basis for the Žilina Airport catchment area specification, as well as for defining activities, organisations and facilities crucial for the development of inbound tourism in the area. Another part of the final paper is a short questionnaire which details the interest of spa facilities in the airport catchment area to attract groups of clients who utilised air travel. The results obtained from the questionnaire served as a basis for the last chapter which describes potential customers and traffic flows.

Keywords

inbound tourism, catchment area, Žilina Airport, spa industry

1. Úvod

Spádová oblasť letiska Žilina má v rámci cestovného ruchu mimoriadny potenciál. Atraktívna ponuka národných parkov a ich prírodných krás, množstva lyžiarskych stredísk, kúpeľných zariadení, pamiatok s kultúrno-historickým potenciálom, hradov, zámkov a podujatí ročne priťahuje množstvo domácich aj zahraničných návštevníkov. Tí však majú v súčasnosti na dosiahnutie územia oblasti k dispozícii len pozemnú dopravu. Dôvodom je momentálna absencia prítomnosti leteckého spojenia na letisku Žilina, ktorá by prispela k zvýšeniu počtu zahraničných návštevníkov. Dôležitým krokom k rozvoju aktívneho cestovného ruchu v spádovej oblasti letiska Žilina je vytvorenie lákavej ponuky atrakcií, ktorá je svojím potenciálom schopná osloviť a presvedčiť zahraničnú klientelu, a následne na ňu nadviazať leteckým spojením. Rozsah zahraničných krajín je však v súčasnej dobe obmedzený v dôsledku krátkej vzletovej a pristávacej dráhy na letisku v Žiline. Cieľom tejto diplomovej práce je posúdenie možnosti prilákať klientov zo zahraničia hlavnou atraktivitou spádovej oblasti, za ktorú považujeme kúpeľný cestovný ruch. Práve kúpeľníctvo je spojené s pomerne vysokým podielom turistov zo zahraničia, ktorí sú súčasťou aktívneho cestovného ruchu, a mohli by tak tvoriť zdrojový trh pre budúci rozvoj miestneho letiska. Situáciu ohľadom aktívneho cestovného ruchu a leteckej dopravy komplikuje aj pretrvávajúca pandémia COVID-19, ktorá v značnej miere ovplyvňuje ich ďalší rozvoj.

2. Zhodnotenie doterajšieho vývoja a súčasného stavu zabezpečenia dostupnosti územia kraja leteckou dopravou

Letisko Žilina (ICAO kód – LZZI, IATA kód – ILZ) je medzinárodným verejným letiskom, ktoré zabezpečuje dopravnú obsluhu severozápadnému regiónu Slovenska. Nachádza sa v katastrálnom území obcí Dolný Hričov a Kotešová, zhruba 13 km od mesta Žilina.

Vývoj výkonov letísk za určité obdobie charakterizujú jednotlivé prevádzkové ukazovatele. Medzi ne patrí počet cestujúcich, počet pohybov lietadiel, pristátia lietadiel a odbavený náklad. V prípade tejto práce boli sledované výkony za obdobie 2013 – 2019. Vývoj výkonov letiska Žilina zodpovedá charakteru leteckého využitia a dĺžke RWY. Na celkový počet pohybov na letisku závažne vplyvajú cvičné lety spojené s pilotným výcvikom študentov LVVC (až 80 %).

Prevádzkové ukazovatele ako počet cestujúcich, počet pohybov lietadiel a pristátia lietadiel vykazujú za sledované obdobie kolísavú tendenciu, avšak v roku 2019 hodnoty pozorovaných prevádzkových ukazovateľov viditeľne klesli. K značnému poklesu odbavených cestujúcich pri obdobnom počte pohybov lietadiel a ich pristátí prispelo hlavne ukončenie prevádzky pravidelnej linky leteckej spoločnosti ČSA Praha – Žilina v roku 2012. Výsledkom je najmä to, že tieto ukazovatele prevádzkových výkonov letiska sú tvorené všeobecným letectvom (výcvikové lety/obchodné lety/aerotaxi). Ukončením prevádzky tejto linky ich počet mierne stúpol, a to na základe

určitého počtu cestujúcich, ktorí sa presunuli z využívania pravidelnej obchodnej leteckej dopravy na službu aerotaxi.

Prevádzku letiska v roku 2020 výrazne ovplyvnila globálna pandémia COVID-19, ktorej vplyvom len za obdobie marec – máj 2020 klesli oproti predošlému roku prevádzkové výkony o 50 % [1]. Ide najmä o lety týkajúce sa leteckého výcviku najväčšieho užívateľa letiska, LVVC, a to kvôli jeho pozastavenej vzdelávacej činnosti. Utrpel však i segment všeobecného letectva výsledkom zákazu vykonávania civilných letov uskutočňovaných zo zahraničia s prístátím na našom území. Logickým následkom tejto situácie je okrem poklesu prevádzkových výkonov aj pokles letiskových tržieb.

3. Určenie spádovej oblasti letiska Žilina pre aktívny cestovný ruch

3.1. Definícia spádovej oblasti letiska

Spádová oblasť (SO) letiska je oblasť v okolí letiska, ktorá je nejakým spôsobom zaujímavá pre skupiny potenciálnych cestujúcich. Reprezentuje určité geografické územie krajiny, ktorého poskytované služby a zaujímavosti sú schopné prilákať domácich i zahraničných návštevníkov. Oblasť je dosiahnuteľná cestujúcimi v čase, ktorý pre nich nie je vnímaný ako prekážka, a sú ochotní podstúpiť cestu. Na stanovenie SO je nutné určiť si centrum, vzhľadom ku ktorému sa bude vymedzená SO viazať. Súčasne, z perspektívy konečného spotrebiteľa stanovuje SO trhový potenciál letiska.

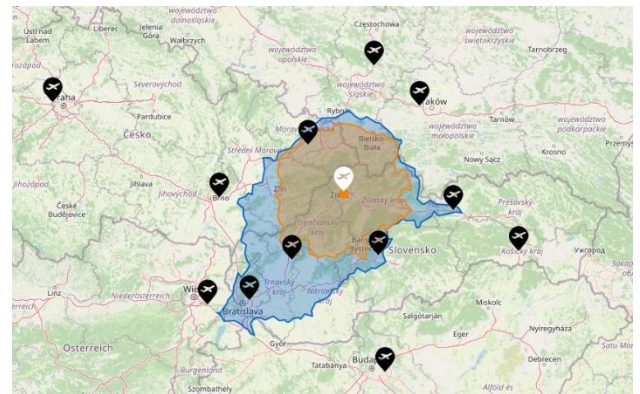
Jej veľkosť závisí od niekoľkých faktorov vrátane geografických a prístupových hľadísk, ale aj blízkosti alternatívnych letísk. Medzi tie najdôležitejšie patrí:

- dopravná dostupnosť,
- ponuka letov a destinácií,
- kapacita (počet sedadiel),
- frekvencia letov,
- obchodný model letiska,
- možnosti spojov verejnej dopravy,
- druhy letov,
- prítomnosť nízko nákladových leteckých spoločností na blízkych konkurenčných letiskách,
- počet obyvateľov v okolí,
- segmenty cestujúcich [2] [3].

3.2. Vymedzenie spádovej oblasti letiska Žilina

V prípade tejto práce je za centrum riešenej SO považované letisko Žilina, resp. obec Dolný Hričov. Cieľom práce je posúdiť SO letiska Žilina z pohľadu aktívneho cestovného ruchu. V prvom kroku je potrebné SO definovať. Za ideálneho stavu, t.j. v prípade prítomnosti vhodnej ponuky pravidelných letov, ktoré by zároveň boli konkurencieschopné, rovnako ako aj dopravnej dostupnosti vybraného územia s priamym napojením z diaľnice D1 do areálu letiska, pod SO letiska Žilina patrí prevažná časť ŽSK spolu s časťou Považia. Pri vymedzení oblasti

dvojhodinovou dopravnou dostupnosťou individuálnou automobilovou dopravou by mal jej populačný potenciál hodnotu zhruba 6,3 milióna obyvateľov. Pri zvolenej časovej dostupnosti dve hodiny spadá do oblasti letiska okrem Žilinského a Trenčianskeho samosprávneho kraja taktiež časť Trnavského, Bratislavského, Nitrianskeho i Banskobystrického. Zo zahraničných krajín zasahuje v Českej republike do oblasti východnej časti Moravy a na juhu Poľska sem patrí Sliezske a Malopoľské vojvodstvo. Takáto SO je znázornená na Obrázku 1, pričom modrou farbou je zobrazené územie dosiahnuteľné pozemnou dopravou do dvoch hodín a oranžovou farbou územie nachádzajúce sa vo vzdialenosti do 100 km.

Obrázok 2: Spádová oblasť letiska Žilina. Zdroj: Autori.

4. Definovanie aktivít, organizácií a zariadení rozhodujúcich pre rozvoj aktívneho cestovného ruchu

Atraktivita turistických cieľov často pramení z ich prírodných zdrojov, akými sú prírodné krásy či miestna kultúra v kombinácii s vytvorenou infraštruktúrou vrátane reštaurácií, hotelov, nákupných centier či zábavných podnikov. Tieto prvky sú veľakrát prepojené. Prírodné zdroje môžu predstavovať „hardware“ turizmu a byť základom pre rozvoj infraštruktúry napr. v podobe lyžiarskych stredísk, kúpeľníctva alebo ekoturistiky. Túto infraštruktúru možno integrovať do prírodných zdrojov alebo miestnej kultúry, aby sa vytvorili synergie simulujúce dopyt turistov ešte viac [4].

4.1. Aktivity cestovného ruchu

Územie Žilinského kraja je významné svojou rôznorodosťou štruktúry krajiny. Tá sa vyznačuje úrodnými nivami vodných tokov ako sú Váh, Orava, Kysuca či Turiec, poľnohospodárskym, lesným, ale aj vysokohorským reliéfom. Ten tvoria hrebeňové pásma pohorí Západných a Nízkych Tatier, Chočských a Strážovských vrchov, Veľkej a Malej Fatry, a rovnako aj Javorníky. Jedná sa tak poväčšine o hornatú krajinu, ktorej podiel ornej pôdy je veľmi nízky.

Práve toto atraktívne prostredie vyskytujúcej sa prírody sa naozaj mimoriadne podieľa na rozvoji turistiky, zimných či vodných športov. Medzi konkrétne lákavé miesta vhodné na zimné športy možno zaradiť Beskydsko-Javornícku lyžiarsku bežeckú magistrálu, Ski Makov, Ski Zábava Hruštín, Winter Park Martinky, Ski PARK Kubínska Hoľa, Snowparadise Veľká Rača-Oščadnica, Roháče Spálená, Jasná-Nízke Tatry alebo Vrátna Free Time Zone [5].

Obľúbenými turistickými cieľmi oblasti sú vrch Kriváň vo Vysokých Tatrách, Ohnište v Jánskej doline, náučné chodníky Čutkovskou, Kvačianskou a Prosieckou dolinou alebo Ďumbier v Nízkych Tatrách. Územie však ponúka aj ďalšie prírodné atraktivity ako Veľký Choč na hranici Liptova a Oravy, Fačkovské sedlo, Kľak v Rajeckej doline, Babiú horu spadajúcu pod Oravské Beskydy, Súľovské skaly neďaleko Bytče, či snád' najpopulárnejšiu sústavu kaňonov a tiesňav tejto oblasti – Jánošíkove diery [5].

Súčasťou krásnej prírody regiónu sú aj plesá, vodopády či vodné nádrže. Radiť sa sem môže Vrbické pleso v Nízkych Tatrách, Roháčske plesá v Roháčskej doline, vodná nádrž Košiare, Liptovská Mara, Brankovský vodopád v Nízkych Tatrách alebo Šútovský vodopád v Malej Fatre. Outdoorové aktivity sú často návštevníkmi spájané s rozľadňou Terchovské srdce, Bike Parkom Malinó Brdo, Golf Parkom Rajec, príp. Ferratou HZS [5] [6].

Oblasť kraja je bohatá na prítomnosť národných parkov – nachádzajú sa tu Národný park Veľká Fatra, Národný park Malá Fatra, Národný park Nízke Tatry a Tatranský národný park. Pod územie kraja spadajú aj tri chránené krajinné oblasti – Horná Orava, Kysuce a Strážovské vrchy. Štatistický úrad taktiež uvádza, že sa tu okrem iného vyskytuje i 57 národných prírodných rezervácií, 40 prírodných pamiatok, 38 prírodných rezervácií, 18 národných prírodných pamiatok, 17 chránených areálov a 7 chránených vtáčích území [6].

Žilinský región je známy výskytom minerálnych či termálnych prameňov, a práve tento fakt láka do regiónu čoraz viac návštevníkov, ktorí sa podieľajú na rozvoji tejto oblasti a s ňou spojeného cestovného ruchu. Tunajšie kúpele možno považovať za kúpele s medzinárodným významom. V súlade s faktormi priamo vplývajúcimi na SO sem patria liečebné kúpele Bojnice, Trenčianske Teplice, Nimnica, Rajecké Teplice, Turčianske Teplice, Lúčky a Liptovský Ján.

Okrem kúpeľov je nutné spomenúť aj geotermálne vrty nachádzajúce sa v Strážňavách, Rajci, Oraviciach, Bešeňovej či Liptovskom Jáne [6]. Medzi slovenskými ale aj zahraničnými návštevníkmi sú veľmi populárne aquaparky a thermalparky plné vodných atrakcií i oddychových zariadení rôznych cenových úrovní. Pod SO letiska patria napr. AquaRelax Dolný Kubín, Terchovec Terchová, Aquapark Bešeňová, Tatralandia Liptovský Mikuláš, Spa & Aquapark Turčianske Teplice či Thermal & Ski Resort Meander Oravice.

Kultúrno-historický potenciál regiónu ho spomedzi ostatných regiónov Slovenska radí medzi jeden z najvýznamnejších. Hostia, ktorí územie kraja navštívili v období roka 2019, mali na základe štatistického úradu k dispozícii 10 divadelných scén, 11 galérií spolu s ich pobočkami, 40 múzeí či 237 slúžiacich knižníc. Rozsiahle bohatstvo v podobe kultúrnych pamiatok láka obrovské množstvo domácich i zahraničných návštevníkov. Medzi najatraktívnejšie z nich patrí určite najzachovalejšia rezervácia ľudovej architektúry v Slovenskej republike – Vlkolínec, či Kostol Všetkých svätých v Tvrdošíne, obe zapísané aj do zoznamu kultúrneho dedičstva UNESCO. Obľúbenými sú aj ojedinelé objekty ľudovej architektúry v Čičmanoch, kontaktná zoo na Liptove s názvom Zoo Kontakt, skanzen a lesné železničky vo Vychylovke či Oravskej Lesnej, ale aj drevený betlehem v Rajeckej Lesnej. V Martine sú to Slovenské národné múzeum a prvá budova Maticy slovenskej [5] [7].

K lákadlám nie len oblasti, ale aj celej Slovenskej republiky, patrí i veľký počet zrúcanín, zámkov a hradov. Radia sa k nim Hričovský, Súľovský, Blatnický, Sklabinský, Liptovský, Znievsky, Budatínsky, Lietavský, Oravský, Strečno, Likava, Trenčiansky, Beckovský, Čachtický alebo Vršatec. Populárne je i pltníctvo na Váhu a Orave, či neustále pribúdajúce vyhlídkové veže a rozhľadne. Územie pozostáva aj z pomerne veľkého bohatstva jaskýň – vyskytuje sa tu Demänovská jaskyňa slobody, Demänovská ľadová jaskyňa, Važecká jaskyňa, Stanišovská jaskyňa, Brestovská aj Pružinská dúpna jaskyňa. Múzea sídlia v Zuberici, Liptovskom Hrádku, Turzovke, Žiline, Martine či Pribyline. V oblasti sa pre lepšie pochopenie minulosti krajiny či územia domácimi i zahraničnými turistami nachádzajú aj pamätne domy významných osobností, expozície, rôzne kostoly, kaplnky, kaštiele či galérie [5].

Veľké množstvo kultúrnych pamiatok dopĺňajú pre návštevníkov aj obľúbené podujatia, ktoré sa uskutočňujú v tejto oblasti. Môže sa sem radiť napr. najväčšie kultúrne podujatie nie len Žiliny, ale aj severného Slovenska – Staromestské slávnosti. Popularite sa tešia aj folklórne slávnosti vo Východnej, Podroháčske folklórne slávnosti, Jánošíkove dni v Terchovej, druhý najstarší maratón Slovenska – Kysucký maratón, prehliadka profesionálnych slovenských divadiel s názvom Dotyky a spojenia v Slovenskom komornom divadle v Martine, ale aj festivaly pre nadšencov rôznych hudobných žánrov – Terchovský budzogaň, Allegretto Žilina a Liptov Fest [5] [7].

4.2. Organizácie v aktívnom cestovnom ruchu

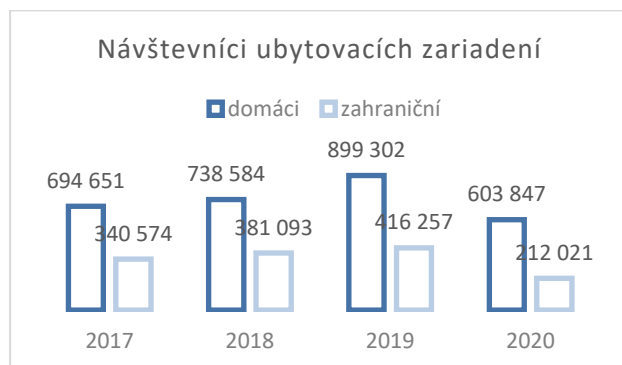
Na Slovensku, po zrušení Slovenskej agentúry pre cestovný ruch, zabezpečujú činnosti spojené s propagáciou krajiny a jej cestovného ruchu Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, turistické informačné centrá, cestovné kancelárie a Zväz cestovného ruchu Slovenskej republiky. V nadväznosti na zrušenú Slovenskú agentúru pre cestovný ruch sa k spomenutým subjektom cestovného ruchu od 1. 4. 2021 pripojila aj nová agentúra Slovakia Travel [8]. Jej cieľom je prebrať všetku činnosť spojenú s podporou a rozvojom turizmu Slovenska, analyticky hodnotiť jeho efekty, ale aj zastrešiť a nadviazať na súčasné regionálne štruktúry. Tými sú krajské a oblastné organizácie cestovného ruchu (OCR). Cieľom týchto OCR je zvyčajne podpora a neustály rozvoj turizmu na národnej úrovni. Podniky aj subjekty, ktoré s podnikaním priamo nesúvisia, často medzi sebou interagujú a tvoria združenia, zväzy, klastre či siete podnikov cestovného ruchu [9].

V prípade ŽSK ide o OCR s názvom Krajská organizácia cestovného ruchu Žilinský turistický kraj (KOCR ŽTK), ktorá okrem ŽSK združuje šesť oblastných organizácií cestovného ruchu (OOCR). Konkrétne ide o OOCR Rajecká dolina, OOCR Klaster Orava, OOCR Región Liptov, OOCR Malá Fatra, OOCR Organizácia cestovného ruchu Kysuce a OOCR Turiec [10].

4.3. Štruktúra zahraničných návštevníkov

Aktivita KOCR ŽTK prostredníctvom presstriпов, medziregionálnych spoluprác, kvalitnej marketingovej propagácie, účasti na veľtrhoch a výstavách, a v nadväznosti na širokú a lákavú ponuku unikátnych prírodných atrakcií, športov, podujatí, ale aj kultúrnych pamiatok, je skutočne pretavená aj do výsledkov. O tom, že to mal KOCR ŽTK v období pred začatím

pandémie naozaj pomerne dobre rozbehnuté, svedčia údaje vyobrazené v *Grafe 1*, z ktorého možno odčítať každoročný nárast domácich i zahraničných návštevníkov.

Graf 1: Návštevníci ubytovacích zariadení ŽSK za obdobie 2017 – 2020. Zdroj: Autorské spracovanie podľa [7].

Oblasť Žilinského kraja bola v roku 2019 najväčším lákadlom zväčša pre zahraničných návštevníkov pochádzajúcich z okolitých krajín. Jedným z dôvodov tejto skutočnosti je aj nedostatočná dopravná dostupnosť kraja týkajúca sa leteckej dopravy. Za významný činiteľ sa dá považovať najmä blízkosť hraníc, ktorá v spojení s dobrým pozemným dopravným napojením, aktívnou spoluprácou kraja s regiónmi a zastupiteľmi médií má za následok, že nadpolovičná väčšina návštevníkov v roku 2019 pochádzala z Českej republiky, u ktorej je návštevnosť výrazne ovplyvnená aj našou spoločnou históriou, a za ktorou nasleduje Poľsko. Výnimkou medzi okolitými krajinami sú návštevníci z Nemecka. Je možné predpokladať, že časť tohto segmentu návštevníkov je historicky prepojená na turizmus spred roka 1989, a teda pochádza z bývalého Východného Nemecka, príp. ide o potomkov týchto občanov. Dôvodom ich návštev môže byť to, že na územie ŽSK jazdili už v minulosti, alebo jednoducho skutočnosť, že sa Nemci ako národ prirodzene zaujímajú o iné krajiny. S podielom 4 % sa v roku 2019 ubytovali obyvatelia Maďarska a Ukrajiny. Aj v tomto prípade možno tvrdiť, že je táto hodnota výsledkom blízkosti hraníc, presstrihov, účasti na veľtrhoch, spolupráce a dobrého pozemného dopravného napojenia. Žilinský kraj však svojou atraktivitou a spomínanou aktivitou v oblasti aktívneho turizmu na svoje územie priťahuje aj návštevníkov zo vzdialenejších krajín. Deje sa to i napriek tomu, že v súčasnosti neexistuje s krajom žiadne priame letecké dopravné napojenie. Z oblasti Blízkeho východu na územie kraja prichádzali obyvatelia Izraela, Pobaltia z Litvy, a v porovnateľnom počte sa ubytovali návštevníci Rakúska, Ruska či Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska.

4.4. Kúpeľný cestovný ruch

Nakoľko jedným z cieľov práce je na základe posúdenia aktivít pre rozvoj aktívneho cestovného ruchu v oblasti poskytnutie návrhu leteckého spojenia, riešenie sa spája s kúpeľným cestovným ruchom. Kúpeľný cestovný ruch bol v rámci riešenia problematiky práce zvolený z dôvodu, že je svojou kvalitou pre zahraničných návštevníkov mimoriadne lákavým a cenovo

prístupným segmentom, ktorý vytvára ďalšie príležitosti pre domáci i zahraničný cestovný ruch. Je využiteľný prakticky celoročne. Slovenská republika má v oblasti kúpeľníctva, kúpeľnej zdravotnej starostlivosti a existencie prírodných liečivých zdrojov mimoriadne bohatstvo, a taktiež z historického hľadiska bohatú tradíciu. Zaraďuje sa ku krajinám so zameraním na tradičné liečebné kúpeľníctvo s medicínskym zázemím [11]. Svoje miesto má aj v rámci kúpeľníctva Európy. Spolu s Nemeckom, Rakúskom, Českou republikou a Francúzskom patrí medzi päť najkvalitnejších európskych veľmocí v tejto oblasti. O slovenskom kúpeľníctve sa hovorí i na mnohých zahraničných veľtrhoch cestovného ruchu, čo je znakom, že je oň vo svete skutočne záujem.

5. Dotazník

Neobyčajný potenciál kúpeľných zariadení na území SO letiska Žilina spolu s chýbajúcimi dátami o štruktúre ich zahraničných návštevníkov slúžil ako podklad na vytvorenie krátkeho dotazníka. Dotazník sa zameriaval na kúpeľné zariadenia a týkal sa možnosti spolupráce segmentu kúpeľníctva s letiskom Žilina. Pojednával o určitej možnej kolaborácii cestovných agentúr, ktoré by sa mohli zamerať na organizáciu tohto druhu pobytov, a taktiež napomáhal k špecifikácii potenciálnych zákazníkov a dopravných prúdov, ktoré poskytujú riešenie problematiky práce. Práve táto spolupráca by mohla byť hnacím motorom pre potrebný rozvoj aktívneho cestovného ruchu letiskovej SO.

Cieľom dotazníka bolo zistenie záujmu zo strany kúpeľných zariadení smerom k organizovaným skupinám klientov zo zahraničia uskutočňovaných leteckou dopravou.

5.1. Výsledky dotazníka

Zo všetkých šiestich oslovených kúpeľných zariadení zareagovalo na dotazník ohľadom novej spolupráce s letiskom Žilina a bolo ochotných spolupracovať, všetkých šesť zariadení.

Na prvú otázku dotazníka „Mali by ste záujem o organizované skupiny klientov s leteckou dopravou zo zahraničia napr. Nemecko, Pobaltské štáty, Ukrajina, Srbsko, Poľsko – Varšava a sever? Poznámka: Rozsah krajín je v súčasnosti obmedzený z dôvodu krátkej vzletovej a pristávacej dráhy letiska Žilina a tým doletu lietadiel.“ odpovedali všetky spolupracujúce kúpeľné zariadenia kladne. Z tejto odpovede možno usúdiť, že kúpeľné zariadenia sú skutočne otvorené a dbajú aj na zahraničnú klientelu, ktorá je pre ne rovnako atraktívna, ako domáca.

Druhá otázka sa týkala perspektívy ponúkaných zahraničných trhov a znela „Ak áno, ktoré z uvedených krajín považujete z vášho pohľadu za najperspektívnejšie?“. Oslovené zariadenia prejavili rovnomerný a zároveň najväčší záujem o klientelu z Nemecka, Pobaltských štátov a Poľska.

V poradí treťou otázkou bola „Ak áno, aké veľké skupiny a aké turnusy považujete za optimálne?“. Na prvú časť otázky odpovedali zariadenia rôzne. Počet osôb v jednotlivých organizovaných skupinách sa na základe odpovedí pohyboval v rozmedzí približne 20-50 ľudí. V druhej časti otázky by zariadeniam vyhovovala možnosť uskutočňovať takéto organizované zájazdy mimo sezóny. To znamená, že v kúpeľnom cestovnom ruchu sa jedná o zimné mesiace, konkrétne o obdobie november – december, január – marec.

V poslednej, štvrtej otázke dotazníka „Akým spôsobom by ste sa mohli podieľať na propagácii vášho zariadenia na zahraničných trhoch (prostredníctvom marketingových kampaní v médiách, mailov/newsletterov, výstav, spoluprác so zdravotnými poisťovňami...)?“ bola pozornosť upriamená na spôsob marketingu novej budúcej spolupráce. Zariadenia súhlasili aj s vopred ponúknutými možnosťami, svoje odpovede však doplnili aj o vlastné nápady, čím sa škála ešte zväčšila. Väčšina zariadení v dotazníku odpovedala, že ich propagácia by smerovala skôr do online priestoru. Tento spôsob marketingu ide v súčasnosti pomerne do popredia, a túto skutočnosť si uvedomujú aj oslovené zariadenia, nakoľko týmto spôsobom je možné osloviť naozaj obrovské množstvo potenciálnych klientov. Zariadenia však nevylúčili ani klasickú formu priamej propagácie na zahraničných výstavách. Celkovo je možné zhodnotiť, že zariadenia by marketing týkajúci sa pobytov organizovaných skupín zahraničných klientov rozhodne nepodcenili, práve naopak, aktívne by sa na ňom podieľali a svoje nástroje na propagáciu by vhodne využili.

6. Špecifikácia potenciálnych zákazníkov a dopravných prúdov

Rozvoj aktívneho turizmu SO letiska Žilina sa do budúcnosti nezaobíde bez nadviazania ponuky pravidelných alebo charterových leteckých spojení. Tie sú verejnosťou postrádané najmä od zrušenia pravidelnej linky na trase Praha – Žilina. V spojitosti s kúpeľnými zariadeniami, ktoré táto práca považuje za hlavnú atraktivitu aktívneho turizmu v oblasti, je prvotne nutné vytvoriť kolaboráciu medzi subjektmi cestovného ruchu, napr. cestovnými kancelárkami a letiskom.

Letisko ako poskytovateľ infraštruktúry pre letecké služby môže hrať kľúčovú úlohu pri podpore rozvoja aktívneho cestovného ruchu cieľovej destinácie, a tiež bude dôležitým účastníkom ich OCR. Okrem vytvárania vzťahov s leteckými spoločnosťami môže letisko ťažiť aj zo spolupráce so zmienenými zainteresovanými stranami v oblasti cestovného ruchu. Tento krok zo strany letiska môže byť považovaný za dôležitú súčasť svojich vlastných činností v odvetví rozvoja trás.

Podobne dôležitá je pri vytváraní nových dopravných prúdov i spolupráca OCR s leteckými spoločnosťami. Samozrejme, letecké spoločnosti čoraz viac považujú úsilie v tejto oblasti za najúspešnejšie, keď dochádza k spolupráci všetkých troch kľúčových zainteresovaných strán: leteckých spoločností, letísk a zúčastnených strán v oblasti turizmu. kľúčom k úspechu takýchto partnerstiev sú spoločné ciele, jasná spoločná stratégia, rovnosť medzi partnermi, životnosť partnerstva, jednotný prístup k leteckým spoločnostiam a cestovným kancelárkam, a z pohľadu OCR by malo existovať skutočné pochopenie trhu a potrieb zákazníkov leteckých spoločností a cestovných kancelárií. Nesmie sa však zabudnúť ani na neustále zlepšovanie poskytovaných služieb, ktoré udrží oblasť konkurencieschopnú a rovnako je dôležitá aj spätná väzba od zahraničných klientov, ktorá pomôže pochopiť ich potreby a požiadavky, ako aj ďalšie smerovanie turizmu v SO.

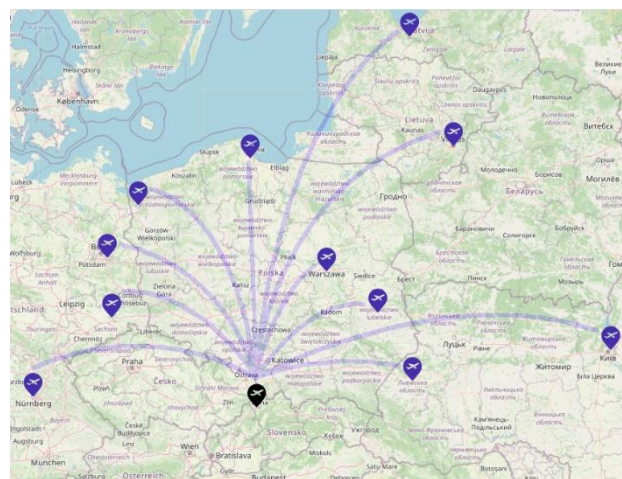
Kódové označenie letiska v Žiline 2C limituje vzlety a pristátia lietadiel s rozpätím krídel väčším ako 36 m, či s vonkajším rozchodom kolies hlavného podvozka väčším ako 9 m. Problémom je súčasná dĺžka RWY, ktorá má hodnotu 1150 m, a teda jej stav obmedzuje prevádzku len na určité typy turbopropových, príp. niektorých typov prúdových lietadiel.

Z hľadiska tejto problematiky je v *Tabuľke 1* uvedený zoznam niekoľkých regionálnych typov lietadiel, ktorými by sa potenciálne spojenia na letisko v Žiline mohli vykonávať či už bez, alebo s určitými obmedzeniami.

Tabuľka 4: Vhodné typy lietadiel na prevádzku na letisku Žilina. Zdroj: Autori.

Typ	Sedadlová kapacita	Aktuálny stav
ATR 42-500/600	48-50	vyhovuje ✓
DORNIER 228/328	19-33	vyhovuje ✓
DASH-8 Q400	78	vyhovuje s obmedzeniami !
SAAB 340/2000	34-58	vyhovuje s obmedzeniami !
BEECHCRAFT 1900	19	vyhovuje s obmedzeniami !
BRITISH AEROSPACE BAe 146-100/200/300	70-112	vyhovuje s obmedzeniami !

Krátka RWY obmedzuje u vyššie uvedených typov lietadiel platiace zaťaženie a/alebo ich dolet. Práve na základe obmedzeného doletu boli v dotazníku ponúknuté len vybrané krajiny. Ako najlepšie možnosti sa pre kúpeľné zariadenia ukázali Nemecko, Pobaltské štáty a Poľsko. Polovicu z oslovených zariadení však zaujala aj Ukrajina z čoho vyplýva, že aj táto krajina má potenciál pri návrhu leteckého spojenia. Návrh všetkých spomenutých dopravných prúdov pre lepšiu predstavu zobrazuje *Obrázok 2*.

Obrázok 3: Návrh dopravných prúdov. Zdroj: Autori.

Predpokladom k nastaveniu frekvencie potenciálnych dopravných prúdov by mali byť odpovede zariadení v dotazníku týkajúce sa optimálnych turnusov. Nakoľko sa liečebné procedúry odporúčajú v trvaní najmenej týždeň, tomuto faktoru by mali byť prispôbené aj letecké linky. Na úvod by sa dalo uvažovať o spojení s niektorou z vybraných krajín vo frekvencii

raz týždenne. Ideálnym dňom, keby by návštevníci do destinácie prichádzali, by mohla byť nedeľa. Ak by sa daná linka na konci sezóny javila ako úspešná a záujem zo strany návštevníkov by rástol, v budúcej sezóne by na ňu mohla nadviazať ďalšia. Frekvencia letov by mohla byť doplnená o deň v pracovnom týždni, napr. o štvrtok, kedy by sa ponuka rozšírila aj pre víkendových návštevníkov. Vyhovovať by mohla však aj určitej skupine účastníkov kongresového cestovného ruchu.

7. Záver

Existencia a strategicky výhodná poloha letiska Žilina umožňuje ďalší rozvoj aktívneho cestovného ruchu v jeho spádovej oblasti. Kombinácia množstva prírodných, kúpeľných, športových i kultúrno-historických atraktivít, ktoré toto územie ponúka, spolu s adekvátnou tvorbou, organizáciou a propagáciou atraktívnej ponuky pre zahraničnú klientelu zo strany subjektov pôsobiacich v cestovnom ruchu vytvárajú vhodné podmienky pre obnovenie spojov a zlepšenie aktuálnej situácie na letisku v Žiline.

Z odpovedí v dotazníku vyplynulo, že všetky kúpeľné zariadenia by aj napriek obavám z prevládajúcej pandemickej situácie boli naklonené k nadviazaniu spolupráce s cestovnými kancelárkami, a tým aj pripravené na príchod zahraničnej klientely. Štruktúra prevládajúcich zahraničných trhov bola vo všetkých zariadeniach podobná. Na výsledky dotazníkového prieskumu nadviazal návrh vhodných typov lietadiel, potenciálnych destinácií a frekvencií leteckých spojení. Kľúčom k úspechu takejto leteckej linky je spolupráca a záujem partnerov, spoločné ciele, jasná stratégia, včasný marketing a najmä pochopenie trhu a potrieb zákazníkov. K odporúčaniam práce pre budúci rozvoj letiska a aktívneho cestovného ruchu v oblasti patrí aj predĺženie vzletovej a pristávacej dráhy na letisku Žilina, ktorá by tak umožnila otvorenie nových zahraničných trhov, obnovenie leteckej prevádzky a tým aj zvýšenie počtu obchodných aj neobchodných cestujúcich v spádovej oblasti letiska.

Referencie

- [1] LSŽ, a. s., „Podnikateľský plán na rok 2020,“ 2020. [Online]. Available: https://www.zilinskazupa.sk/files/5-lsz_podnikatelsky-plan_2020.pdf. [Cit. 20 Január 2021].
- [2] Protimonopolný úrad SR, „Rozhodnutie,“ 14 August 2006. [Online]. Available: <http://www.antimon.gov.sk/data/att/1397.rtf>. [Cit. 2021 Február 10].
- [3] Transportation Research Board, „Defining Your Airport’s Catchment Area,“ 2021. [Online]. Available: <https://crp.trb.org/acrp0331/defining-your-airports-catchment-area/>. [Cit. 10 Február 2021].
- [4] T. Bieger a A. Wittmer, „Air transport and tourism— Perspectives and challenges for destinations, airlines and governments,“ *Journal of Air Transport Management*, zv. I, %1. vyd.12, pp. 40-46, 2006.
- [5] Žilinský turistický kraj, „Žilinský turistický kraj,“ 2021. [Online]. Available: <https://zilinskyturistickykraj.sk/>. [Cit. 20 Február 2021].
- [6] Štatistický úrad SR, „Žilinský kraj - charakteristika regiónu,“ 29 December 2020. [Online]. Available: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/regional/zilinsky%20kraj/about/!ut/p/z1/jZFNb4JAEIZ_iweuuwPLsktvK41IQ6y4LOJeGjQUafgwSOXv1ovTVp0bpM875PJvFjjFOsmu5RF1pdtk1XjvtPOWxKu-XxuCvBZbEKwWkmV8Ig4jOHTFFB8sbRZCMBDn0IglmrjRoSAIFg_kod_RsBj-QIAT-u3WF-R.
- [7] Štatistický úrad SR, „Žilinský kraj v číslach 2020,“ 2020. [Online]. Available: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/regional/zilinsky%20kraj/publications/!ut/p/z1/jZFNb4JAEIZ_iweuuwPLsktvK41IQ6y4LOJeGjQUafgwSOXv1ovTVp0bpM875PJvFjjFOsmu5RF1pdtk1XjvtPOWxKu-XxuCvBZbEKwWkmV8Ig4jOHTFFB8sbRZCMBDn0IglmrjRoSAIFg_kod_RsBj-QIAT. [Cit. 22 Február 2020].
- [8] Š. Kučera, „Cestovný ruch sa dočkal. Agentúra Slovakia Travel vznikne 1. apríla,“ 30 Marec 2021. [Online]. Available: <https://ekonomika.pravda.sk/ludia/clanok/582951-cestovny-ruch-sa-dockal-agentura-slovakia-travel-vznikne-1-aprila/>. [Cit. 14 Apríl 2021].
- [9] Ministerstvo dopravy a výstavby SR; Ministerstvo hospodárstva SR, „Postavenie NMS v cestovnom ruchu s ohľadom na súčasný vývoj v odvetví,“ 2020. [Online]. Available: http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/10/Postavenie-MSP-v-cestovnom-ruchu_final.pdf. [Cit. 6 Máj 2021].
- [10] Ministerstvo dopravy a výstavby SR, „Register organizácií cestovného ruchu,“ Január 2020. [Online]. Available: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7/register-organizacii-cestovneho-ruchu/register-krajskych-organizacii-cestovneho-ruchu>. [Cit. 2 Máj 2021].
- [11] J. Kerekeš, „KÚPEĽNÍCTVO V CESTOVNOM RUCHU A WELLNESS,“ August 2018. [Online]. Available: https://www.avv.sk/wp-content/uploads/2018/08/3Kupel_miesta_wellness.pdf. [Cit. 10 Máj 2021].